

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponenta práce

Autorka práce: bc. Alžběta Hynková

Název práce: „Vzdělávání romských dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí na východním Slovensku“

Autor posudku: Doc. PhDr. Pavol Frič, Ph.D.

1) *Věcný přínos práce a její přidaná hodnota;*

Práce soustřeďuje poznatky o vyloučené lokalitě s Romskou populací a hlavní pozornost věnuje zkoumání faktorů přístupu Romů ke vzdělání.

2) *Stanovení výzkumných otázek a jejich zodpovězení;*

Cíle práce jsou stanoveny velmi široce, spíše popisně, nejasně a hlavně nekonceptně (1. Definovat limity a faktory ovlivňující studijní výsledky, 2. Popsat problematiku vzdělávání, 3. Popsat praxi zacházení s romskými dětmi). Nevycházejí z žádného teoretického ukotvení a vzájemně souvisí jen velmi volně. Není jasně stanovený hlavní cíl práce. Není jasné, jaký je rozdíl mezi faktory a limity (mohou být limity také faktorem?), není jasné, co je to „praxe zacházení“, to je téměř bezbřehá kategorie. Nejasnost a rozostřenost cílů je následně transformována i do výzkumných otázek.

3) *Strukturace práce;*

Struktura práce sleduje standardní design empirické studie s úvodem, teoretickou kapitolou, metodologií, výsledky výzkumu a závěrečným shrnutím (chybí ale diskuse, resp. konfrontace vlastních výsledků v širším odborném kontextu). Nadbytečné se mi naopak zdají kapitoly č. 4 a 5., které rozsáhle informují o Slovensku, Romské menšině a systému vzdělávání. I díky tomu má práce značně větší než požadovaný rozsah.

4) *Věcná správnost a přesvědčivost argumentace;*

Vzhledem k níže uvedeným teoreticko-metodologickým nedostatkům práce, nelze autorčiny závěry o předmětu zkoumání považovat za věrohodné. Nevěrohodně působí autorčina argumentace i z hlediska samotné logiky. Např. autorka jako jeden z faktorů, který ovlivňuje výsledky ve vzdělávání romských dětí uvádí „toxický stres“. Na jedné straně tvrdí, že: „Na základě terénního výzkumu jsem identifikovala tři skupiny faktorů, a to socioekonomické faktory, fyzicko-geografické faktory a toxický stres“.(47) Na druhé straně konstatuje, že: „toxický stres, který jsem identifikovala primárně z odborných zdrojů a jeho hodnotu jsem v dané lokalitě neměřila“ (48) Nakonec nejde jen o protichůdná tvrzení, ale i o

faktickou chybu. Jak mohla autorka zjišťovat „toxický stres“ v dané lokalitě z „odborných zdrojů“, když se odvolává jen na jednoho autora (TOUGH, P. Helping children succeed: What Works and Why. By Paul Tough, 2016.), který ale danou lokalitu nezkoumal? A jak vůbec mohla sama zkoumat „toxický stres“, když ani nedefinuje přesně, co tato psychická kategorie znamená? Zjištění, že „toxický stres“ ovlivňuje přístup Romů ke vzdělání v dané lokalitě nakonec autorka empiricky opírá jen o jedno vágní konstatování jednoho respondenta: „Při terénním výzkumu mi respondent 17 tvrdil, že jeho známky ve škole jsou pořád špatné a nechodí do školy rád.“(43)

5) *Propracování a aplikace teoretických východisek a přístupů;*

Teoretické pokrytí klíčového fenoménu, na který se práce soustřeďuje, tj. „přístupu ke vzdělání“ chybí. Teoretická východiska jsou věnována jen: „definici pojmů a konceptů jako je inkluze, integrace, inkluzivní vzdělávání, segregaci, ale i sociálnímu vyloučení.“ Kromě pojmu segregace nejsou ostatní pojmy v analýze adekvátně využity.

6) *Metodologický přístup a aplikace jednotlivých metod;*

Autorka tvrdí, že „data získávala metodou zúčastněného pozorování přímo“ ve vyloučené lokalitě. Dále uvádí, že v dané lokalitě vedla nestrukturované rozhovory. Provádění zúčastněného pozorování v dané vyloučené lokalitě nijak metodologicky nepopisuje a čtenář se dozví, jen to, že v lokalitě strávila 4 dny, což je vzhledem k široce stanoveným cílům velmi málo. Navíc, za čtyři dny není možné získat důvěru místních obyvatel tak, aby se před ní chovali naprosto bez zábran.

Co se týče rozhovorů, v práci je k dispozici jen jeden přepis rozhovoru a ostatní chybí! Navíc nejde o rozhovor s místními obyvateli. Část místních obyvatelů pravděpodobně neumí dobře slovensky a mluví spíše jen Romským jazykem. Autorka (Češka?) nikde neuvádí, že by mluvila dobře Romským jazykem. Pokud dobře romsky neumí, jak mohla zapadnout do dané lokality a získat si takovou důvěru, aby s ní místní obyvatelé o daném problému mluvili naprosto otevřeně?

Absencí metodologického postupu zúčastněného pozorování je porušena zásada možné opakovatelnosti výzkumného postupu. Nejsem si jist, že autorka pozná rozdíl mezi rozhovory a zúčastněným pozorováním.

7) *Využití literatury a dat;*

Autorka ve své práci uvádí dostatečné množství domácích i zahraničních zdrojů, ze kterých čerpala.

8) *Stylistika a formální zpracování (citace, grafická úprava atd.).*

Rozsahem jde o docela heroické bakalářské dílo. Práce však obsahuje poměrně velké množství kuriózních či ne zcela srozumitelných formulací. Viz např.: „V rámci Slovenska se rozprostírá mnoho menšin“(23), „Můj výzkum ... značně ukázal...“(38) „Klíčový faktor motivace, který se při výzkumu ukázal, je ve výzkumech opakovaně potvrzen.“(38)

9) *Prohlašuji, že jsem se seznámil/a s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému: [ ] Theses [X] Turnitin [ ] Ouriginal (Urkund) Komentář k výsledku kontroly: Bez výhrad*

Otázky pro obhajobu:

Autorka by mohla stručně vysvětlit, jak postupovala při zúčastněném pozorování a také jak konkrétně v dané lokalitě zjišťovala „toxický stres“.

Otázky pro SZK oboru Politologie a veřejná politika: Metodologie výzkumu politologie a veřejné politiky

2. Etické aspekty výzkumu a jejich zakotvení
4. Metody sociálně-vědního výzkumu – přehled, srovnání a možnost kombinace
6. Kvalitativní výzkum – sběr dat, analýza dat, interpretace.

V intencích mnou výše uvedených teoreticko-metodologických výhrad, nemohu než práci **nedoporučit** k obhajobě

a hodnotím ji stupněm „F“.

Datum:

Podpis: